

U g e s k r i f t

for

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 51.

Løverdagen den 18de December 1858.

2^{den} Marg.

Indhold.

Om Hestens Hovbeslag. — Topnambur (Fjordable).
— Inden- og udenlandske Esterretninger.

Hestens Hovbeslag.

Det er muligt, at vi ved at hidsætte Reglerne for Hestens Hovbeslag (efter et trykt Manuskript af Hr. Statsagronom Lindeqvist) ikke have været heldige i overalt at finde de gjængse Benævnelser paa Landet for Hovens forskellige Dele, men Fremstillingen er i alle Fald i sin Helhed saa tydelig, at Tvivl eller Misforstaaelse neppe kan opstaa.

Fodens Bygning. A) Hovdaasen eller Fodens Hornfutteral bestaar af tre særskilte Dele: 1) Hovringen bærer den største Del af Legemets Tyngde og er sammensat af en utallig Mængde, i Begyndelsen aabne, men siden lukkede, fine Nor, som gaa ovenfra nedad og ere fast forenede med hverandre ved Lim, saa det Hele faar en høj Grad af Fasthed, Seighed og Spændstighed. Dens indre Flade har omkring 500 saakaldte Hornplader. som danne en udstrakt Berørings- og Foreningsplade med Kjødvæggen ligesaamange Kjødlameller. Dens ydre Flade beskyttes fra at udtørres og opblødes af den saakaldte Glassur. Kronranden er forenet med Kjødkronen, hvorfra Hovvæggens Næringsaarer udgaa. Hovranden er haard og det Punkt, hvorpaa den hele Legemstyngde hviler, og hvorpaa Stoen skal ligge. Hovvæggen inddeles i tvende Halvdele, den indre og ydre Væg, og hver Halvdel inddeles i Taavæg, Sidevæg og Traktvæg. Den ydre Væg er tykkere og mere heldende end den indre, og Taavæggene ere tykkere end Side- og Traktvæggene. Sjørnestøttene sidde paa Kraakens Sider og udgjøre Fortsættelser af de indad- og fremad- bøjede Traktvægge. 2) Hovsaalen er en fast og stærk Hornstiv, som danner en Hvalving til at bære Legemets Tyngde og fordeles dets Tryk til Hovranden. Den bestaar af paa hverandre liggende Hornlag, af hvilke det indre Lag er tyndt og mygt, men de følgende blive lidt efter lidt fastere, tørrere og sprodere, saa at det ydre mel-agligt løsner og bortfalder. Dens indre Flade har en Mængde smaa Hul (Porer), som optage de fra Kjødsaalen kommende Næringsaarer. Den

inddeles i Midtstykket og de tvende Arme. Den hvide Linie danner Foreningen mellem Hovvæggen og Hovsaalen. 3) Kraaken er et tykt, file-dannet, elastisk Legeme, der bestaar af myge Horntraade, gennemvævede af et Fuglighed affondrende Stof. Den danner et mygt Underlag for Kjødstraalen og Fodens Bøiesene, samt forøger hele Fodens Spændstighed.

B) De indenfor Hornfutteralet liggende Dele ere: 1) Kjødvæggen er en tyk, myg, seig, nerve- og aarerig Hinde, liggende mellem og forenende Hovbenet og Hovvæggen. 2) Kjødsaalen er en tynd, fast, seig, blodrig og folsom Hinde, som ligger mellem og forener Hovbenet med Hovsaalen. 3) Kjødstraalen er et mygt og meget spændstigt Legeme, som ligger over Kraaken og har samme Form som denne. De faste Traade, hvoraf den dannes, indeholde i sine Mellemrum en slimet og klæbrig Vædske. Den danner en myg Pude til Underlag for Hovleden og Bøiesenen. 4) Hælerne ligge ved Tragterne og ere afrundede og spændstige Opboinger, som ere forenede med Kjødstraalen. 5) Tvende Pulsaa-restammer, en paa hver Side af Bøiesenen, føre Blod til Foden, og tvende Blodaarer bortsføre det venøse Blod. Sugeaarerne (Lymphekar) ere tilstede i ikke ringe Mængde. 6) Fodens Nerver udspringe fra tvende Nervestammer, der ligge ved Siden af Pulsaarerne. 7) Videre mærkes: Bøiesenen, Strækkeseenen, Hovbenet med dets Skjoldbrusk, Straalebenet, Kronbenet og Hovledet. For- og Bagfødderne ere ulige: Forfoden er rund i Taaen og trang i Tragten med mere langstraaende Hovvæg (cirka 45°); Bagfoden er spids i Taaen, rummelig i Tragten og med mere brat Hovvæg (cirka 55°).

Gode Hovers Form og Bestaaffenhed. Hovvæggen er god, naar den er jævn og blank, naar Taavæggen har passende Hældning, det vil sige, at den med Jorden danner en Vinkel af omkring 45 a 55°, samt naar dens Hvide forholder sig til Tragt væggenes Hvide, som 2 til 1, naar Tragten maales efter Hornfibrernes Retning. — Hovsaalen er god, naar den er meget hul, tilstrækkelig tyk og stærk samt vel forenet med Hovvæggen. Kraaken er god, naar den er myg, seig og saa fyldig, at den staar i omtrent lige Hvide med Hovranden, der bør staa noget over Saalen. Dens Længde bør forholde sig til Hovens Længde som 3 til 5. — Hælerne skulle være fylde, spænd-

stige og staa vel fra hinanden, saa at Hoven bagtil bliver tilstrækkeligt aaben. Hornfutteralleis samtlige Dele bør have fast og seigt Horn. Hovernes Farve er ikke uden Betydning; thi man har fundet, at de hvide næsten altid ere mindre seige og stærke end de sorte.

Hovens Afslidning og Tilvært. Hovvæggen ombyltes lidt efter lidt derved, at den stadigt udvorer fra Kronranden og stadigt afflides fra Hovranden; men hvis Hovranden beskyttes mod Slid ved Stillestaen eller Veflaag, saa tiltager Hovvæggen i Længde i samme Grad, som den vorer til. Hovsaalen tilvorer indenfra i samme Grad, som dens undre Lag borbids og danne melagtige Skæl; men holdes Hoven unaturligt tør, saasom ved at staa paa Stald, saa bortdør ikke altid Underfladen i samme Grad som den øvre (indre) vorer ud. Kraaken afflides udenfra lige saa hurtigt som den indenfra vorer ud, men hvis den holdes fra Grunden ved høie Hager og tørres ved at staa paa Stald, saa træffer det, at Tilvæerten overfliger Bortslidningen.

Bærningen eller Hovens Tilredning for at fæste Skoen er det vigtigste Arbejde ved hele Skoningen. Af Hovsaalen borttages blot den bortdøde Del, der har det melagtige Udseende og let kan skilles fra det underliggende friske og seige Horn. Paa haarde og tørre Høver kan det undertiden være nødvendigt at fortynde Saalen noget ved at afværte selv friskt Horn, men hermed bør man gaa varsomt frem, og i Almindelighed er det bedre at holde Hoven fugtig, saa at Hovsaalen fortyndes derved, at de ydre Hornlag lidt efter lidt borbids og falde af. Af Hovranden borttages saa meget, at den kun staar nogle Linier over Saalen, og af største Vigtighed er det at den danner et fuldkomment jevn Plan for Skoen at ligge paa Taaens og Tragtenes Hvide bør staa i passende Forhold til hverandre, og der udfordres Effertanke og godt Omdomme ved Bærningen for rigtig at afpasse dette. Heste, som skoos første Gang, have gjerne afflidte Tæer og høie Tragter, men hos ældre Heste finder ofte det modsatte Forhold Sted. Af Kraaken borttages alene løse Stykker, men hvis et vore tilhaardnet Lag har dannet sig (indtrækker kun fortil), saa bør det ogsaa borttages. Hjornestottene affjæres saa meget, at de bagtil staa i lige Hvide med Hovranden og foran i samme Plan som Saalen.

Fortørrede, haarde Høver ere vanskelige at værke og sko; de bør derfor først opmygges ved at lade Hesten staa paa fugtig Kogjævel.

Om Hestefoen og Som i Almindelighed. Skoen skal fuldkommen passe til Hoven, efterat denne ordentligt er bleven værket. I Tragterne bør den være noget videre end Hoven, ligesom lidt længere, saa at Hagen bagtil gaar noget over Tragten. Dens Glade mod Marken er plan, men af Hovfladen er kun den Del plan, som svarer til Hovranden og kaldes „Skofladen;“ den øvrige Del er som det kaldes „skaaleformig“ udhulet. Skofladen maa nødvendigvis være fuldkommen jevn. Somhullerne anbringes i Skoens Taa- og Sidespisser, nærmere de ydre end de

indre Kanter, og bør ei være større, end at de udfyldes af Somflingerne. Forsænkning anbringes i Skoen for Sommens Hoved. Taaekappen bør findes paa alle Slags Sko. Den giver Skoen et stadigere Reie, hvorved Sommene skræmes, især udfor Bakke. Både Sko og Som bør være af fuldkommen godt og seigt Jern, især gjælder dette Sommene hvis Klinger maa hamres saa at de blive spændstige, samt svikkes, det vil sige spidses, og gjøres Spidsens ene Sideflade skræa, hvorved en Kile dannes, som bidrager til at lette Sommens Inddrivning. For al Slags Skoning ere Som med platte Hoveder mest hensigtsmæssige.

Skoens Veflaag. Naar man fuldkomment har afpasset Skoens Størrelse og Form efter Hoven, bør man nøie tilse, at Skoen overalt ligger fuldkomment jævnt, hvorefter Sommene inddrives i vis Orden. Somspidsen med dens skræa Glade indad sættes ved Inddrivningen vinkelret mod den hvide Linie. Man bør fremfor Alt tilse, at Sommene gaa i beregnet Retning, samt at Skoen ikke flyttes under deres Inddrivning. Sommene bøies strax efter Inddrivningen, men nittes først alle paa en Gang naar Indslagningen er tilende. Nitterne gjøres stærke og noget indsaakte i Hornet. Derefter jævnes Hovranden omkring Skoen med en Rasp, hvorved man dog nøie bør vogte sig for at skade Glassuren. Dpholderen bør have lært, at iagttage rigtige og tempelige Haandgærb, naar Fodderne tages op, samt den rigtige Stillning ved Dpholdningen. Føstes Fodderne for høit, saa forarsages Smerte i Lederne, hvoraf Hesten bliver urolig. Dpholdning og Skoning kan ogsaa gjøres af en enkelt Person; men denne Methode er lidet kjendt hos os. Skoningen bør helst foretages i Nærheden af Smeden, saa at Skoen fuldkomment kan rettes efter Hoven. Ellers hender det ofte, at Hoven bliver tilskaaet efter Skoen.

Hvor ofte bør Skoerne omlægges eller fornyes? Da dette beror paa Hovens Tilvært og Skoens Slitage med mere, saa kan ingen bestemt Tid angives; men den korteste Tid pleier at være 6 og den længste Tid 12 Uger mellem hver Omskoning. Haarde Høver vore langsomt og behøve derfor et at omskoes saa ofte som de, der ere mindre faste og vore hurtigt. Høver med uregelmæssig Væxt maa ofte omskoes; tynde og sprøde Høver taale ei hyppig Omskoning.

Om Heste, som ere vanskelige at sko. Nar-sager til denne Feil kunne være feilagtig Fremgangsmaade ved den første Skoning, især Somstik, hvilket siden aldrig glemmes; Killenhed, Blidhed eller den Uvane at ville staa og bide Mennesker, Frygt for Smeden eller Skoværkølet med mere, Staldmod, frembragt ved stærk Fodring og Stillestaen og livligt Gemyt, saaat Dyret finder større Fornøielse i at springe og vore sig, end i at staa stille, og endelig den Uvane ikke at ville give Foden eller lade den holde op.

Hjælpemidler, der passende anvendes mod denne Feil, ere: 1) Venlig og mild Behandling er især nødvendig for rædde og tilne Dyr; 2)

Udmattelse ved Arbejde, Ridning eller ved at lade den løbe i Line; men passer især for Staldmob og Billedhed; 3) Tørst frembringer samme Virkning, men den plager og maa ei udstrækkes til over et Døgn; 4) Hunger har samme, ihvorvel mindre kraftig Virkning end Tørst, og maa ei udstrækkes til over 2 Døgn; 5) Brems er ofte alene tilstrækkelig, ved hvis Benyttelse Skoningen maa gaa raskt for sig, og Bremsen aftages mellem Værkningen og Skoningen af hver Fod; 6) At binde for Dimene er tjenligt for rødde Heste, og de, der af Nysgjerrighed bevæge sig for at se paa Alt, hvad som foregaar; 7) Korrektionstrindsen anvendes paa sinde Heste, og er i den Kyndiges Haand et useilbart Middel, hvorved selv den trodsfæstige Hest kan bringes til Lydighed; 8) Omkuldning er et sikkert Middel i det usformodede Tilfælde, at de foregaaende Midler skulde være utilstrækkelige. (Stofstad er farlig for Heste.) Af største Bigtighed er det, at den, som styrer Hestens Hoved og Opholderen, ere fuldkommen enige i alle Bevægelser, og især at Hestens Hoved altid vrides til den Side Opholderen staar paa, saa han ikke bliver nedtrokket, hvis Hesten skulde gjøre en voldsom Bevægelse. Naar Bagfoden støes, bør Hovedet holdes høit, og er Hesten tilbøielig til at slaa med Forfodderne, saa bør den, der styrer dens Hoved, slaa paa Siden af den.

Om Beslag for forskellige Heste, Brug og Aarstider. Ploughestens Sko bør være nogenlunde brede, især hvis den bruges paa stenet eller gruset Jord, med lave, platte og brede Hager og endnu længere og bredere Græv og mindst 8 Sømhul. Læsehesten, som gaar paa haarde Bete eller stensatte Gader, bør om Sommeren have smale og tykke Sko med stærke, staalette, platte Hager, og plat, stærkt Græv samt 8 a 10 Sømh. Vinterkøen for Arbeidsheste i Almindelighed bør have staalette og skarpe Iderhage og Græv samt dybt sænkede Sømhul. Ride- og Boghestens Sko er lettere, med tyndere Hager og uden Græv. Sommerbeslag for lette Rideheste er smalt, næsten som Hølsjern, uden baade Græv og Hager. Sommerens Størrelse afpasses efter Hovens Bestaenighed samt efter Skoens Tyngde og Bestaenighed.

Beslag, afpassede efter feilagtige Hove og feilagtige Bevægelser. Suldhovkøen er bred, stærkt staalet og forsynet med passe høie Hager, flundom ogsaa lavt Græv, samt mange men smaa Sømhul. Den er for Leiheds Skyld mere tynd end tyk. Mellem Skoen og Hovranden lægges Læder eller Hatteskilt, dels for at den skal ligge jævnt og dels for desto mere at fjerne den staaledede Del fra Hovsaalen. Tranghovkøen er en smal Jernskinn, som kun bedækker Taaen og en Del af Sidevæggene. Strygkøen har kun Sømhul i Taaen og den ydre Arm. Den indre Arm er tyk, smal og mere lige, saa at den bliver liggende indenfor Hovrandens Kant og mangler Hage. (Iderhagen er da lav).

Tærnes Skidning ved at slaa Sko eller Anstøb mod Marken forebygges ved gode og brede Taakapper.

Topinambur (Jordæble).

(Af dansk „Landøkonomisk Tidende“.)

Under Benævnelsen Topinambur er denne Plantearrt bekendt og dyrket paa forskjellige Steder i Udlandet, navnlig dyrkes den hyppigt i det sydlige Tyskland. Under Navn af Jordæbler har denne Frugt været almindelig i vore Landsbyhaver for Kartoflernes Indførelse, men fra den Tid af sees de næsten ikke mere. Jeg har paa mine Reiser kun truffet dem paa 2 Steder, i Jylland og paa Falster, og da det var hos Mænd med, som bekendt, mere end almindelig Aand for Almennytte, vilde jeg, ifald Nærværende kommer dem for Die eller til Kundskab, gjerne anbefale til dem at overveie og prøve, hvorvidt Nedenstaaende overensstemmer med deres Erfaringer, kan antages som praktisk; thi skulde dette være Tilfældet, fortjener denne Vært at drages frem for Lyset. Da Kartoflerne i 1845 lode os i Stikken, og der i 1846 og 47 endnu er sporet ødelæggende Sygdom hos dem paa ikke saa Steder rundt om i Landet, og der som Følge heraf i disse Aar ikke er avlet en saa tilstrækkelig Mængde Kartofler i Landet, som Trangen har været til, langt mindre opfodret saamange, som til Agerdyrkingens Opkomst var ønskelig, saa maa det være om at gjøre, at indføre under Dyrkning saadanne andre Knoldvarter og Gemsearter, som kunne afhjælpe noget af Savnet af Kartofler, om de end ikke kunne erstatte dem, og selv i det rimelige Tilfælde, at Kartoffelsygdommen ganske skulde ophøre iagen, burde den dog have forsynet os med positive Erfaringer, som vi kunne efterlade vore Efterkommere; det er i Nødens Tid — og denne har jo i denne Henseende virkelig været forhaanden — at Opdagelser og Erfaringer bedst skulle trives.

Under Forsamlingen i Randers 1845 blev der givet adskillige Oplysninger om denne for os fremmedblevne Vært, men der opmuntredes ikke ydere til at gjøre Forsøg med den.

Dr. Sprengel, kongelig preussisk Økonomiraad, anbefaler i sit bekjendte gode Maanedsskrift Topinambur særdeles som Fodervært paa tørre Sandjorder og roser hos den følgende:

1) Topinambur lykkes i alle Jordarter, undtagen den sumpe, blandt alle Kulturplanter giver den den største Afgrøde, den kræver mindst Gjødning og mindst Bearbejdning af Jorden. I Elfsaß avler man paa $\frac{1}{2}$ Tønde Land efter 10 Læs Gjødning 13,000 Pd., medens man samme steds paa ligestort Areal og efter lige Gjødning, kun avler 7000 Pd. Kartofler.

2) I Foderværdi staar Topinamburknoldene, efter gjorte Forsøg, lige med Kartoffelknoldene, og man antager i Elfsaß, at 5 Pd. Topinamburknolde nærer Kvæget ligesaa godt som 14 Pd. Engho, altsaa ligesaa godt som 28 Pd. Kartofler, af hvilke 30 Pd. udgjør 1 Skjæppe. Topinamburens Knolde og tørre Top fra $\frac{1}{2}$ Td. Land indeholde i 13,000 Pd. Knolde og 6000 Pd. tør Top 136 Pd. Kvælstof, medens Kartoflerne fra

samme Areal kun holde 24 Pd. Kvælstof, og det er netop for dette større Indhold af Kvælstof, at Topinamburen synes at kvalificere sig til Dyrkning, da Kvælstoffet, som bekendt, spiller en hovedrolle ved Kreaturerne's Ernæring.

3) Topinamburen's Knolde, ædes i raa Tilstand gjerne af alle Kreaturer, og endnu hellere end Kartofler, thi de indeholde 15 Procent Sukker; at man i Begyndelsen maa vænne dem lidt efter lidt til den fremmede Smag, er ogsaa ofte Tilfældet med Kartofler. Isærdeleshed ynde Hestene dette Foder, og i Elsass og Pfalz foretrakker man det endog for ethvert andet Foder til Heste, isærdeleshed om Foraaret, der tages da daglig saamange man behøver fra Jorden, i hvilken de have overvintret.

Til Svineføde koges de.

4) Knoldene fryse ikke i Jorden, selv i den strængeste Frost.

5) De angribes ikke af Sygdomme.

6) Man kan dyrke Topinamburen i mange Aar efter hinanden paa samme Sted, hvilket endog er tilraadeligt; heller ikke behøves ny Bærgning, da der forblive Knolde nok i Jorden. Om Foraaret spreder man blot nogen Gødning over Jorden, hvilken man derefter ploier i Kamme med en Hylpeploug. De Planter, som senere komme til at staa for tætte, maa strax tages op.

7) Faarene æde gjerne denne Frugts Top i grøn og tør Tilstand.

En Hr. Selle i Cantinly har i et andet Tidsskrift forrige Aar meddeelt følgende om denne Frugt:

I Foraaret 1846 lagde jeg 500 Topinamburknolde, ikke de hele Knolde, men kun Dinene af dem, ethvert forsynet med cirka $\frac{1}{2}$ Kvadrat-Tomme saakaldet Kjøb, den øvrige Masse beholdt jeg tilbage til Opfodring. Efter denne Bærgning avlede jeg ved Optagningen i Marts Maaned 1847 imellem 4 og 5 Topionder.

Topinamburen smager i kopt Tilstand med en jevntyl Sauce af Mel, Salt og Smør eller Fedt, som Arbeidskost betragtet, aldeles ikke ubehagelig. Mine Folke finde Smagen et sød, men ingenlunde uappetitelig, og vi ville her i Eggen prise os lykkelige, om enhver Arbeidsfamilie havde nogle faa Lønder Topinambur. Jeg kan anbefale denne Spise, vel ikke som Delikatess, men som et sikkert Næringsmiddel, som ikke lader os i Stikken, som kan vore i den simpleste Jord, og tjene baade Mennesker og Kreature til Føde. I Begyndelsen var den søde Smag mig heller ikke behagelig, men af Mangel paa Kartofler vænnede jeg mig snart til den, og spiser nu mine Topinamburs med Appetit. Den søde Smag falder bort paa følgende Maade: man koger Knoldene i Vand, som hældes af igjen, naar de ere mere; efterat de ere pillede, opstives de ved en sagte Ild i en Sauce af Eddike, Vand, Smør og Salt med noget Peber; denne Tilberedningsmaade afgiver en velsmagende og nærende Spise.

Man kan ogsaa benytte Topinambur til Brødbagning. Naar de ere kopte, og Vandet hældt fra, tillaves de til en Deig med Til sætning af ligesaamange Pund Mel, som Knoldene

veiede, syrer derpaa Massen med Surdeig og lader den staa tildækket i 3 Timer, hvorefter Deigen æltes ud med Mel, formes til Brød og bages; man kan hertil bruge fint og grovt Hvede og Rugmel. Af 7 Pd. Mel og 7 Pd. Topinambur faar man 11 Pd. Brød.

Jeg anbefaler denne Frugt saameget mere til almindelig Dyrkning, da den taaler Veirigtets skadelige Indflydelse paa andre Væxter, Frostens ødelægger den ikke, og Heden virker ikke skadeligt paa den, hvad bliver da endnu tilovers at ønske, da den kan anvendes til Føde for Mennesket, og afgiver et særdeles godt Kvægfoder, som uskadt kan overvintre i Jorden paa den Plads de ere avlede.

Jeg har ligeledes gjort Forsøg med Runkelroer til Brødbagning. Fremgangsmaaden er den samme, som ovenmeldt, og Brødvægten den samme. Resultatet var, at ligesom jeg tilforn brugte Kartofler som Til sætning ved Brødbagning, saaledes bruger jeg nu, og vil for Eftertiden vedblive at bruge begge de ovenomhandlede Frugter, da Brødet heraf smager langt behageligere og holder sig bedre.

Hr. Fischer bekendtgjør i den Berlingske Tidende af 17de Marts 1848, at der paa den kongelige Veterinærskole er gjort meget heldige Forsøg med Topinamburen som et fordelagtigt melledrivende Fodringsmiddel til Melsekjøer, og som en Markvært, der idetmindste der paa Stedet gav 3 Gange saa stort Udbytte, som de nærtstaaende Kartofler. Endvidere bekendtgjør Hr. Fischer sine Udsalgssteder af Læggeknoide i Odense, Svendborg, Aalborg og Aarhus, samt paa store Kjøbmagergade No. 66 i Kjøbenhavn.

Den bekendte og praktiske v. Wulffen til Pletzpuhl, saavelsom Sprengel, og mange flere, dyrke selv Topinamburen og anbefale dens Dyrkning. De seneste Bemærkninger fra dem stemme hvad Plantens Brugbarhed som Kvægfoder angaar, i det Væsentligste overens med det som forud er sagt; hvad der yderligere tilføies her til, eller er forskjellig herfra, bestaar fornemmelig i Følgende:

Topinamburen plantes udenfor Rotationen bedst paa Grøfskanter, ved Beie, og paa saadanne ellers ubenyttede Pladse, hvor de stedse kunne blive staaende, og i saa Fald overgjødsles Jorden hvert 2det Aar, dog kunne de under visse Forhold ogsaa optages i en Rotation, kun kan man ikke lade Vaarsæd følge umiddelbart efter dem; derimod kan man, efterat have ladet Faar, og især Svin, vogte til St. Hansdag paa den Jord, hvis Topinamburknolde om Foraaret er optaget, med Held give den en Sommerbrak til Rug, naar den — isald behøves — tillige gives fornøden Gødningskraft. I Rugen saaes Græsfrø, som afgiver en ligeledes fortræffelig Græsafbenyttelse.

Bed Optagningen maa man vælge gode Knolde af Mellemstørrelse, samle dem i særskilte Hobe, hvor de skulle lægges, og bedække dem med lidt Jord; at lægge smaa Knolde, eller endog Dine, fraraades. v. Wulffen lader Suretrækkeren til 1 Alens

Ridsler gaa i begge Retninger over Jorden, og foretager da Lægningen med Spaden, og idetmindste 5 Tommer under Jorden, for senere at lade Exirpatoren gaa over den (vel at mærke, Wulffen har en meget sandet Jord). Man kan og, idet Planterne ere ifærd med at komme op, harve Jorden, og senere i begge Retninger gaa over den med Skuffelploven. Naar man, som man her bør, siger v. Wulffen, tager Hensyn til Topinamburens Top og Stængel, og Jorden er passende tilberedt, vil i de fleste Tilfælde denne Plantes Foderværdi være større end Kartoffelens. Stængelen maa først affjæres ved Segel ved Micheldagstider fra 1—8 Tommer over Jorden, og sættes løs sammen i kegelformede Høbe, som først bindes ved Indfjorselen, fordi der ellers, ligesom ved Biffefoder og Lin, drager sig Fugtighed under Baandet; naar Stængelen er saa tør, at den ved at dreies ikke giver Saft fra sig, fjæres den hjem og aflæses paa et luftigt Sted. Disse Regler taale længe vaadt Veir, kun det yderste bliver sort, og Toppen kan skimle noget, men et Par Dages Torveir gjør dette godt igjen. 3 Skjæpper Jordstoffer veie omtrent 30 Pd. mindre end ligesaamange Kartoffler; men vil man om Foraaret i Marts Maaned, naar Vinteren tillader at komme til Topinamburnoldene, ombytte disse ved Fodringen med Kartofflerne, endog efter lige Maal, skal man snart befinde, at Faarene alter ataal hin Friskhed, som man ellers stedse kun bemærker hos dem, hvor de vogtes paa Rugen. Topinamburen er hjærtommen om Foraaret, og Mangfoldighed af Fodermidler er en Dyb ved Fodringen.

Lengerte fraraader ogsaa at overskjære Lægknoldene, han antager en Afstand mellem Raderne af $1\frac{1}{2}$ Alen, og i Raderne af 1 Alen for passende, samt tilraader mindre dyb Lægning*). I Nederlandene, siger han, hugger man med Haandhafften Huller i den tilberedte Jord, og kaster Knolden deri, samt efterat have kastet en Haandfuld Gjødning paa den, tildækker den med 2 a 3 Tommer Sand eller Jord. 3 Reglen lader man dem kun staa et Aar, og tager Kartoffler efter dem, som skulle lykkes fortræffelig; naar Plante er høi nok, behaffes den, og hyppes efter 3 Ugers Forløb herefter. Middelværdien af 100 Pd. grønne Bladstængler ansees lige med 2 Pd. Hø, Faarene æde dem med Begjærighed rent op, dog gaar en for tidlig Affjæren for meget ud over Knoldene, man begynder derfor gjerne først at fjære Stængelen af i Slutningen af September, men længere ventes heller ikke, da den saftige Fodermasse ellers vanskelig vilde blive tør. Den tørre Stængel er et fortræffeligt Foder for Faarene, og Heftene ynde den næsten ligesaameget. Kjørerne noget mindre, hvorfor den til disse og fjæres i Halkelse. Naar denne Markvært staa godt, er Afgrøden af tørrede Stængler meget anseelig; Knoldene udhaffes af Jorden. De Knolde man fører hjem til Vinterbrug, maa i Batteri kun behaffes

med et meget tyndt Lag af Jord ovenpaa Halmen, som holder dem rene. Knoldenes Afgrøde ansees af Nogle for at være mindre end Kartoffelernes og Runkelroernes, men deres Dyfodring til Heste skal bekomme disse bedre end de sidstnævnte.

Selv om Kartofflerne for Fremtiden skulle faa deres Sundhed igjen, anser Lengerte det dog fordelagtigt at dyrke Topinambur i et passende Forhold, først fordi Kreaturerne ynde Mangfoldigheden af Næringsmidler, og lade os, naar vi føie denne Pasjon, vente en større Fordel af dem; dernæst vilde Kartoffeldyrkningen, naar den herved noget indskrænkedes, blive sikrere, da det mindre Areal i enhver Henseende hensigtsmæssigere kunde behandles og sees tilgode med fornøden Pasning, end det større, og det desuden vilde kræve mindre Arbejde sikkert at opbevare det mindre Antal. Som afværlende Fodermidler til Kartoffler og Topinambur have vi jo de bekjendte forskjellige Røerarter og Hovedkaal, Gulerødder, Pastinacken og Gronkaal, og til Svinet Grøskarret. Det er ikke noget i veien for at kunne udvide de fleste af disse Værters Dyrkning i et større Forhold end hidtil, da baade Røer og Kaalarter indtage samme Plads i Rotationen, som Kartofflerne, og der altsaa ikke behøves nogen Forandring i Dyrkningssystemet, og da de modtage ens Bearbejdning under deres Vegetation, — foruden at defordelagtigt fordele Arbejdstiden — efterlade de altsaa ogsaa Jorden i samme sfjøre og rensede Tilstand, som Kartofflerne; dertil kommer, at Røer og Hovedkaal paa lige Areal give ligesaa stor Afgrøde, som Kartofflerne, idet man af hine tillige have et godt Kvægfoder i Bladene, og disse Arter selv staa heller ikke i Foderværdi synnderlig tilbage for Kartoffelen. De ovennævnte Gulerødder og Pastinacker have derimod $\frac{1}{3}$ højere Foderværdi end Kartoffelen. Som Erstatningsmiddel for Kartoffler til Svin have vi Grøskarret, hvilket saameget mere kan anbefales, som der heller ikke behøver at anvises dette noget særegt Jordstykke, thi man kan opesse det som Indsatning omkring de fodergivende Marker. Som Fødemiddel sayne derimod alle disse Værter Kartoffelernes Stivelsesmel, hvilken er nødvendig til Kreaturernes Fødning, dog undtages herfra Topinamburen, som i Stedet herfor har sit Sukker, hvilket endnu feber bedre end Stivelsesmelet; feber man ikke Stude paa Fedegræsgange? Forsaavidt man altsaa ikke vil anvende de sædvanlige Fødearter til Kreaturfødning, og Kartoffler skulle staa feil, kunde man være foranlediget til at se sig om efter andre Fødesurrogater for Kartoffelen end Topinamburen.

Jndlandet.

Christiania. Ved kgl. Resol. af 8de d. M. er det bestemt 1) at Indvaanerne af de i Lov af 5te August 1857 om Grændserne for Kjøbstaden Christiania m. v. omhandlede Distrikter, der fra næste Aars Begyndelse indlemmes i Christiania, indtil Wi-

*) Alt dette maa dog vel rette sig efter Jordens Kraft, og dens enten sandige eller leragtige Bestaaffenhed og paafølgende Behandlingsmaade.

deres, skal vedblive at søgne til Aker's Præstegjælds-Kirker; 2) at der skal nedsette en Kommission til at afgive Betænkning om Hensigtsmæssigheden af de anlægge en Kjøbstad eller et Ladesked i Sønd- og Nordfjords Fogderi, nordre Bergenhus Amt; 3) har det behaget Hs. Maj. i Anledning af en underdanigst Ansøgning fra Statsraad Vogt om at søgges Afsked i Naade fra sit Embede, naadigst at resolvere: „Statsraad Jørgen Herman Vogt, Ridder af Serafimer-Ordenen, Storkors af St. Olavs-ordenen og Nordstjerneordenen samt benaadet med Medaillen for Borgerdaad i Guld, forundes i Naade den af ham underdanigst ansøgte Afsked fra sit Embede, med en aarlig Pension af 3000 Spd. og med Bevidnelse af Hs. Majestæts naadigste Tilfredshed med hans under en lang Aarværelse og i forskjellige Embedestillinger stedse udviste Nidkærhed og Dygtighed.“

— Ifølge Telegraf-Efterretning fra Stockholm af 16de d. M. er under samme Dato Statsminister Due bleven afskediget og forflyttet til Wien som Gesandt ved det østerrigiske og det bayeriske Hof. Gesandten ved Hoffet i Konstantinopel, Georg Sibbern er bleven udnævnt til Statsminister og Amtmand i Akerhus Amt, Birch-Neichenwald til Statsraad og skal indtil Videre overtage Bestyrelsen af Revisions-Departementet.

— S. D. komplimenterede Finants-Departementets Embedsmand og øvrige Funktionærer deres gamle Chef, Statsraad Vogt.

— For nogle Dage siden faldt en Gaardbruger om paa Gaden som død, idet han kom ud fra et Spisestuekøkken i Brogaden, hvor han blandt andet havde nydt en Del Blodpølse. Han blev strax bragt hjem i sit Logis og en Læge hentet, der aareled ham; men han var og blev død. Ved den derefter afholdte Sektions- og Synsforretning viste det sig, at den Døde havde været forskjølet og lidt af Halsbetændelse, og at han var omkommen ved Kvælning, idet Blodpølsen havde sat sig fast i den øverste Del af Spiserøret og gjort aldeles lufttæt Udgangen til Luftrøret. Halsstøkket sad derhos saa stramt om Halsen, at det ikke antoges usandsynligt, at dette har bidraget noget til Kvælningen.

— Natten til den 11e d. M. afbrændte en toctages Trægaard ved Byens Kirkegaard. Bygningen var asfureret for 1560 Spd. I dennes Væggene fandtes for nogen Tid siden tydelige Spor til atterteret Jidspaasættelse.

Moss. Administrationen for Emaalenens Amts Landhusholdningssekskab har under 27de s. M. ansat Georg Alexander Wilson som reisende Agonom i Amtsdistriktet.

Hallingdal. Drammens Tidende leverer følgende Skildring af en skrækkelig Tildragelse, der i høj Grad afgiver Exempel paa, hvorvidt den menneskelige Naahed kan drive sit Epil. Justitsfoged er i den Anledning anlagt mod Foroverne Lars Larsen Hølepladsen og Syver Halvorsen Sandelien, begge af Aal, som Drabsmænd. De nærmere Omstændigheder for dette Sagsanklag ere:

Blandt Gæsterne i et Bryllup, som i Juni Maaned d. M. afholdtes paa Gaarden Springgaarden i Aals Præstegjæld i Hallingdal, var den 60

Aar gamle Livoremand Lars Torstensen Sorteberg, der havde taget vel meget til sig af Bryllupsøllet, og ud paa Kvælden var bleven temmelig beruset. Den gamle Mand søgte sig imidlertid meget oprømt, og sømde til de øvrige Gæsters Hallingkast og Dragsmaal ude paa Tinet, gjenkaldte han i Grindringen sine Ungdomsminder, og fik Lyst til endnu engang — den sidste — at prøve Styrke med nogle yngre Karle. Den Gamles endnu gode Kræfter maatte dog bukke under, mere for de Ungres Smidighed end overlegne Styrke, og var det i et af disse Dragsmaal, at Lars Hølepladsen med indædt Harme over at den Gamle turde byde sig frem at drages med ham, kastede ham saa voldsomt til Jorden, at han blev liggende en Tid ligesom i bevidstløs Tilstand. Han rejste sig dog uden nogen synlig Skade og deltog atter i den forrige Fornøjelse, under hvilken ogsaa den tiltalte Syver Halvorsen Sandelien kom til at brydes med den Gamle og kaste ham voldsomt til Jorden. Heller ikke dette syntes at anfægte ham noget; men muligens Forbittrelsen over at have lidt en saadan Medfart, foranledigede ham til at paasønde en Gjelb, han havde tilgode hos de Tiltalte, som derved bleve meget forbittede og bragte Syver Sandelien til at give den Gamle nogle Slag i Hovedet, og Lars Hølepladsen til at kaste den gamle Mand ned af en høj Stentrappe foran Bygningen, og derefter selv hoppe ned paa hans Bryst og give ham Spænd med Foden i Ryggen og Hovedet. Den paa denne Naade frygteligt Misshandlede blev endelig af de tilløbende Gæster taget i Forsvar mod Lars Hølepladsens videre Ummenneskelighed, men blev dog liggende paa Marken til ud paa Aftenen, da Gæsterne forsoiede sig hjem. En Kone faldt da paa at se til den gamle Lars Sorteberg, og fandt ham død. Under Sagens Behandling er Syver Sandelien død og Lars Larsen Hølepladsen ved Uldrettsdom dømt til 5 Aars Strafarbejde.

Stavanger. Der skal være gode Tegn til Sildens Ankomst, og vi have hørt berette, at den saakaldte „Stregslid“ allerede skal være fornummet paa Skudensøsklandet. En Mængde Fugl og Hval har i disse Dage været at se ud for Skudensøsk.

Udlandet.

Sverige. Posttidningen indeholder en kongelig Forordning, der gaar ud paa, at Medlemmerne af den evangelisk-lutheriske Kirke fra nu af uden vedkommende Præsters umiddelbare Ledelse kunne holde Sammenkomster til sælles Andagtsøvelse. Dog maa ikke saadanne Sammenkomster uden særskilt Tilladelse finde Sted paa en Tid, da almindelig Gudstjeneste i Menigheden bliver forrettet. Heller ikke maa Sognets Geistlige nægtes Afgang; denne skal have Ret til at opløse Forsamlingen, dersom der foretages noget Ulovligt, og Menighedsraadet skal kunne forbyde den, som har forhaanet Religionen eller traadt ud af Statskirken, at optrede som Taler.

Danmark. Fra Kjøbenhavn skrives: Her tales i denne Tid stærkt om en Forandring i Ministeriet; navnlig er det denne Gang. Krigsministe-

ren og Udenrigsministeren, som man mener vil afgive deres Portefeuiller. Som Aspiranter til den første Post nævner man flere bekendte militære Personligheder, blandt Andre Major Reich, Oberstleutnant Warrishoffer og Kapitaen Andfjer. Den anden Portefeuille, nemlig Udenrigsministeriets, mener man vil blive overtaget af Baron Blyen = Fincke, der, efter hvad man fortæller, i den Anledning skal have gjort flere Skrædt, som man for et Aars Tid siden ikke havde ventet af ham.

— I Flensborg Zeitung læses følgende Oversigt over Partierne i Holstein: „De politiske Partier dele sig i en større og mindre Klasse, Separatister og Ikke = Separatister. De Sidste kan man og for den største Del kalde Liberale, idet de fornemmelig ønske at blive i den danske Statsforbindelse, for at kunne tage Del i de liberale Institutioner og den frie Udvikling af de borgerlige Forhold. Den allerstørste Del af Separatisterne giver ikke en Dødt for Friheden, naar den ikke er tydelig og antidsansk. De vilse over fra Danmark til Tydskland, men af forskjellige Grunde og ad forskjellige Veie. Derved dele Separatisterne sig i en større og mindre Halvdel: „Schleswig-Holsteinerne“ og „Nyholskeinerne.“ Den første Afdeling har ustridig i begge de sidste Partier været den mægtigste, indflydelsesrigeste og virksomste, idet den omfatter de aristokratiske Klasser, der ere istand til kraftig at indvirke saavel paa Folket som paa de udenlandske Kabinetter. Hvad der er præsteret i denne Retning i de sidste 10 til 15 Aar er historisk bekendt, og det er utvivlsomt, at det er dette Parti, som har hidført den nærværende Situation, og vil bestræbe sig for efter Gvne at benytte den for sine Formaal. For det ere de nationale Sympathier kun Midler til Opnaaelsen af Maalet, nemlig Oprettelsen af en Stat Schleswig-Holstein i den middelalderlige feudale Form, hvori en saadan Ridderskaf i det 15de og 16de Aarhundrede tildeels bestod paa Halvoen og endnu bestaar i Mecklenburg. Reaktioen og fiendsk mod de nye liberale Forsatninger saavel som Samfundsforshold er dette Parti derhos oprindelig og just derfor saa nøie forbundet med de feudale Junkerpartier i Tydskland. De frie Folketilstande i Danmark give dette Parti en Hovedgrund til dets Afskillelsesbestræbelser. Kunde et Junkerregimente blive herskende i Danmark, saa vilde det snart komme overens med dette; thi det støtter sig ikke paa nogen national Grundvold. Det gjør derimod Nyholskeinerne Parti, som tælle sine fleste Tilhængere i de studerede Klasser. Det vil bort fra Danmark, saa langt som muligt, af Frygt for, at den holstenske Nationalitet skal lide Skade i den danske Statsforbindelse. Af den samme Aarsag vil det foreløbig Intet have at gjøre med Sleesvig (indtil dets eventuelle Deling efter Nationaliteten). Liberale Institutioner vil det nok modtage; men kun naar de komme fra Tydskland. Med det danske nationale Afskillelsesparti er det foreløbigt enigt om Eidergrændsen og siger som Abraham til Loth: „Broder, gaa du til Venstre, saa vil jeg drage til Høire.“ Saaledes have vi da i Holstein et feudalt, et nationalt og et liberalt Parti, af hvilke det førstnævnte er det mægtigste og virksomste, det sidste det svageste og mindste. Ved Siden af dem staar dei

temmelig ligegealdige Folks Masse, der sædvanlig følger den for Tiden mægtigste Strømning.“

Tydskland. Fra Rhinon Lyde Beretningerne om de Odelæggelser, som den første Frost har anrettet paa Træerne, især paa Frugttræerne, meget sorgelige. Hele Skovstrækninger, Alleer og Frugttræer paa de vestenfor Trier liggende Høie ere næsten ganske tilintetgjorte, medens paa den anden Side de Træer, som have modstaaet den odelæggende Magt, fra Toppen til Roden ere overtrukne med en blank Isfjorpe. Da nemlig Natten mellem 18de og 19de November Sne og stærk Frost indtraadte efter det foregaaende Doveit, bleve Grenene og Bladene belæstede med en saadan Ismasse, at de ved den stærke Kulde tilsidst selv forvandlede til spredt Is, maatte lukke under for den svære Byrde. Saaledes frembyde nu disse Træer, berøvede sine Grenene, ja endog hyppig spaltede fra Toppen til Roden, et temmelig sorgeligt Syn. — I Kranznach kom til Islasten ogsaa stærk Sne, der foregede Trykket paa Træerne. Særdeles mange Træer vare ikke istand til at bære den usædvanlige Byrde, og bleve dels trykkede ganske til Jorden, dels berøvede deres Grenene.

Især rammede denne Odelæggelse de Træarter, som endnu besade deres Bladsmykke og saaledes frembyde en stor Dverflade, saasom Valbirk, Akazier, Webletræer etc. De smukke Mandeltræer, hvilke fandtes i saadan Mængde i Binsbergene dersteds og bære rigelige Frugter, ere forstørstedelen odelagte. Den vedvarende Kulde naaede den 23de et Maximum af 14 Grader R. — Meddelelser fra Würzburg, Eckenfohen, Winweiler og Dürkheim beretter ligeledes om meget betydelig Skade, som aurrettedes i Sloven og paa Frugttræerne ved den tunge Sne- og Islast, der splittede og spaltede Træerne og trykkede dem til Jorden. Ogsaa Darmstadt's Tidende bringer en Skovfogeds vemodige Beretning fra Bierfelden. En Bogeskov af temmelig stor Udstrækning var bleven ruineret; endog Egekovene frembyde Billedet af almindeligt Nederlag. Alle Toppe boiede til Jorden, holde de i deres Isfængsel Naadhyret og Hjorten ubevægelig bundne til Stedet; thi ikke alene Buskvarerne, men ogsaa Jorden, Lynget og Bærene ere overtrukne med en taktet Isfjorpe, hvilken endog for en Del er stærk nok til at bære det derover spadserende Menneske. Anstillede Forsøg give et Begreb om Størrelsen af den vedhængende Ismasse, idet en 3 Fod lang Guebærbusk var 80 F, et 4 Fod høit Furutræ 1½ Centner Is.

— Det engelske Blad „Times“ gaar ubarmhjertig løs paa den i Preussen i de sidste ti Aar befulgte Regjeringsform. Om Prinds-Regenten hedder det: „Intet Menneske er det faldet ind at indbilde sig, at Prindsen af Preussen i nogen særdeles høj Grad ynder Læren om den moderne Liberalisme. Men han er en Gentleman af fuldkommen Redelighed og Oprigtighed, ærlig i Alt, hvad han foretager sig, og, hvad der er Hovedsagen, gjenstrængt af en ædel og kongelig Pligtsfølelse. For ham er den hans Dveropsyn anbetrede Forsatning en Sandhed, netop saa godt som en Sandhed, naar den raaber et Parlament til Livet, ligesom naar den indfatter en Konge eller en Regent, og det er en klog og ærværdig Bestiutning af ham, at han for første Gang

giver denne Forsatning frit Spillerum. Han prædike ingen politiske Propaganda, og ligesaa lidt faldt det ham ind at oppvække bløende Forhaabninger; men paa den anden Side afholdt han sig fra den mægtige Trængsel og lod Folket under Valgene have saa temmelig fri Villie. Nationen blev overladt til sig selv, og har sædted en Dom, som umuligt Noget kan misforstaa. Det i den forrige Stænderforsamling almægtige Kreuzzeitungsparti er ved de nærværende Valg — idetmindste saavidt det preussiske Parlament kommer i Betragtning — fuldkommen bleven tilintetgjort. . . . Vi haabe, at Pluralitetens Stræben i de preussiske Kammerer vil blive mere rettet paa at forsvare den erhvervede Grund end at trænge ind i nye og uopdagede Egne. . . . Den liberale Pluralitet i Preussen er stærk. Den tør derfor ikke omtale, at den stedse vil have Overvægten. Sir Robert Peels Erfarunge i 1841 og Lord Palmerstons i 1857 ere Lektier, som man ikke skulde forglemme. Hvis det lykkes Stænderforsamlingen at erhverve de preussiske Underaalter Ret til individuel Handel og Foreningsret til alle legale Diemed, saavel som for sig selv Magt til at forstaae Ministrens Ansvarlighed Betydning, saa kunne Medlemmerne af Majoriteten for første Gang ønske sig til Lykke med, at de ere Borgere af et uafhængigt konstitutionelt Land.

Franckrig. Til Opnaaelse af en større Enhed i Forvaltningen af de franske Besiddelser hinsides Oceanet, har Keiseren ved Dekret af 21de November indsat et høiere Raad for Algerien og Kolonierne under Kolonial-Ministerens Forsæde. Sammensætningen af denne Overvægtighed skal bekendtgjøres for hvert Aar ved et keiserligt Dekret. Dette Raad har at behandle alle Spørgsmaalene betreffende Algerien og Kolonierne. Dets Myndighed har dog blot konsultativ Karakter; med Initiativer har det intet at skaffe. Ved Siden af dette Raads specielle og temporære Repræsentanter bestaar en permanent Kommission for de offentlige Arbejder, hvis Organisation reguleres ved ministerielle Forordninger. Administrations-Cheferne i Ministeriet for Algerien høre til Raadet og tage Del i dets Arbejder, dog uden afgjørende Stemme.

Den algeriske Konsulativ-Komitee, som dannedes ved Dekret af 26de Juli 1854, er afskaffet.

Italien. Fra Neapel berettes om nye Udbrud af Vesuvj. Egne af Portici og Nocina ere nærmest blevene truede af den udstømmende Lava.

— Angaaende Stemningen i Østerrigs italienske Provindser hedder det i Independance belge: Vi skulle sikkert ikke paastaa, at der ikke findes Spor af Dyrhidselse i Lombardiet og Venedig; at Befolkningerne jo ikke ere forbittede, at de overalt modtage den Prinds, der regjerer i Keiserens Navn, med Tegn paa den mest levende Sympathi af Kjærlighed og Agtelse; dette ere latterlige Paastaaender, som vi overlade til Wienerbladene, og som modsiges af alle vore Østerrigetinger, der ere hentede fra de mest uinteresserede Kilder, og udgaa fra Folk, som anerkende efter Fortjeneste Erkeherzog Maximilians meget hæderlige, men kun lidet virksomme Bestræbelser for at vinde Indvaanerne for den keiserlige Regjering. Men det er heller ikke sandt, at Landet staar paa

Springet til en Insurrektion, der kunde fremkalde en Krig. Der hersker en meget stor Kulde mellem Italienerne og deres Beherskere, en hemmelig Misforstaaelse, der udskræller sig fra Stæderne til Landbefolkningen, der stod udenfor Bevægelsen 1847, og som ytrer sig ved Manifestationer, der i sig selv ere temmelig uskyldige, men som faa en foruroligende Betydning ved den Lethed, hvormed de udbrede sig og den Enstemmighed, hvormed Folket optager dem. Saaledes er i saa Ord Situationen. Den er ikke god, men den er heller ikke saa aldeles slet, som man har beskrevet den.

Til Subskribenter

paa

Gaardsregnskab for den norske Bonde af Schröder.

De, som fremdeles ville subskribere paa nævnte Bog, anmodes om inden Januar Maanedes Udgang at indsende sine Rekvizitioner til Bogtrykker Fabritius's Kontor. Indsendelsen er nødvendig for at Dplagets Størrelse kan bestemmes.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst

Hvede, 3 $\frac{1}{2}$ à 5 $\frac{1}{2}$ Spb. intet solgt.
Rug, 17 $\frac{1}{2}$ à 18 $\frac{1}{2}$.
Byg, 11 $\frac{1}{2}$ à 14 $\frac{1}{2}$.

Udenlandst

Rug østerrøst 19 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ à 4 Spb.
Rug dansk 16 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ à 17 $\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{2}$.
Byg 2radigt 15 $\frac{1}{2}$ à 15 $\frac{1}{2}$ 6 $\frac{1}{2}$.
Erter 4 à 5 Spb.
Hvede 5 Spb. à 5 Spb. 1 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.

Christiania Fiskepriser.

Eild, Kjobmd. 6 $\frac{1}{2}$ à 7 Spb. pr. Td.
Eild, stor Mid. 6 Spb. pr. Td.
Eild, smaa do. 5 Spb.
Eild, stor Christ. 4 $\frac{1}{2}$ à 4 $\frac{1}{2}$ Spb. pr. Td.
Eild, smaa do. 3 Spb. pr. Td.
Størset 1 Spb. à 1 Spb. 6 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Middelsæt 4 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Emaaset 3 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$ pr. Bog.
Røbsjer 6 $\frac{1}{2}$ 12 $\frac{1}{2}$.

Udgiverens Adresse:

J. Schröder. Boff i Bærum.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.